

mellan husägare, som hyra ut rum, och dem, som hyra sådana antingen som bostad eller till affärslokaler.

Om remiss till vederbörligt utskott anhålles.

Stockholm den 18 januari 1902.

J. Byström.

N:o 8.

Af herr **E. H. Sjövall**, om tillägg till 2 § 4 mom. tryckfrihetsförordningen.

I sin skrifvelse till Konungen af den 2 juni 1901 i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående ny härordning förklarar Riksdagen, att den direkta skatten hädanefter bör anordnas i sammanhang med obligatorisk sjelfdeklaration, och anhåller, att Kongl. Maj:t ville låta för Riksdagen framlägga förslag till författningsbestämmelser angående deklARATIONSSKYLDIGHET, uttalande derjemte såsom sin bestämda mening, att obligatorisk sjelfdeklaration är behöflig ej blott vid en ren inkomstskatt, utan äfven vid hvarje annan form af skattelagstiftning, såvida en rättvis och jemlik taxering skall kunna komma till stånd.

Åsigten om lämpligheten och nödvändigheten af deklARATIONSTVÅNG har sålunda efter lång tid nu mognat. Redan före 1860 hade bevillningslagstiftningen sökt tillgodogöra sig detta beskattningsmedel, men på ett otympligt och ytterst bristfälligt sätt, hvarför hela deklARATIONSTVÅNGET vid 1860 års riksdag afskaffades, utom i fråga om bolags årsvinst, enär man kommit till erfarenhet af, att de befintliga föreskrifterna visat sig vara onyttiga och olämpliga. Återinförande af denna grundsats i skattelagstiftningen förordades icke heller af 1876 års s. k. förberedande skattejemkningskomité, ej heller af skatteregleringskomitén af 1879 i dess 1881 afgifna betänkande. År 1883 hade man emellertid kommit till insigt om behöfligheten af sjelfdeklaration under lämpligare och bättre former, och i detta års bevillningsförordning infördes nya, ännu

gällande stadganden om utsträckning af bolagens deklarationspligt samt om åliggande för hvarje skattskyldig att vid visst äfventyr och inom viss tid efter derom erhållen uppmaning lemna uppgift å sin inkomst af kapital eller arbete. Vid 1890 års riksdag väcktes motion om införande af obligatorisk sjelfdeklaration, men bevillningsutskottet ansåg sådan ej vara af behovet påkallad, och 1892 upplyste samma utskott om, att allmänheten ogerna underkastade sig densamma till och med i dess dåvarande lindriga form. Någon undersökning om anledningen till denna allmänhetens obenägenhet företog emellertid utskottet icke. Måhända hade man kunnat finna den i det sätt, hvarpå taxeringsmyndigheterna begagnat sin rätt, och i bristen på närmare föreskrifter om deklarationernas form och hemlighållande. År 1893 hade emellertid bevillningsutskottet för sin del funnit, att tiden var mogen för ett införande af obligatorisk sjelfdeklaration, åtminstone hvad kapital och arbete anginge. Det hos oss stadgade sättet för uppskattning af de skattskyldiges inkomster var allt annat än tillfredsställande, och olägenheten blefve kånbarare, ju mer den direkta beskattningen måste tagas i anspråk, och kunde näppeligen afhjelpas annorlunda än genom den skattskyldiges förpligtande att efter bästa förstånd och samvete sjelf uppgifva sina inkomster, ty han ensam vore i stånd att derom lemna fullt tillförlitlig upplysning. Utan obligatorisk sjelfdeklaration vore det helt enkelt ogörligt att åstadkomma en rättvis inkomstbeskattning. Andra Kammaren ville i öfverensstämmelse med utskottets betänkande af Kongl. Maj:t begära förslag till stadganden angående obligatorisk sjelfdeklaration för dem, som hade inkomst utöfver ett visst belopp, men Första Kammaren ville icke vara med derom, och frågan föll. 1892 års urtima Riksdag enade sig emellertid om att, i sammanhang med beslutet om en förbättrad härordning och grundskatternas afskrifning, hos Kongl. Maj:t anhålla om förslag till revision af bevillningsförordningen. Så tillkom en komité, som i sitt 1894 afgifna förslag upptog obligatorisk sjelfdeklaration såsom ett väsentligt vilkor för åstadkommande af en verkligt rättvis och jemlik beskattning. Den nya komité, hvilken skulle yttra sig om lämpligheten af 1894 års komités förslag, uttalade sig i sitt 1895 afgifna utlåtande äfven på det bestämdaste för obligatorisk sjelfdeklaration och för öfvervinnandet af de betänkligheter, som mot densamma hittills gjort sig gällande. Dåvarande finansministern, statsrådet Wersäll, förklarade, att den ökade effektivitet i tillämpningen af skattebestämmelserna, som med deklarationsförfarandet afsåges, äfven skulle komma att leda till ökad rättvisa och jemlikhet i taxeringen, och på hans hemställan afläts till 1897 års

Riksdag kongl. proposition om de ändringar i bevillningsförordningen, som erfordrades för den obligatoriska sjelfdeklarationens införande. Utskottet tillstyrkte förslaget och Andra Kammaren antog ett modifieradt förslag, men Första Kammaren var äfven nu obenägen att ingå på principen, hvadan frågan äfven nu förföll. År 1900 afgaf kommunalskattekomitén sitt betänkande och förordade ganska enhälligt obligatorisk sjelfdeklaration. Stadsfullmäktige i rikets båda största kommuner, Stockholm och Göteborg, förklarade ock i sina öfver komiténs betänkande afgifna utlåtanden, att, under vissa förutsättningar, införandet af sjelfdeklaration vore en afgjord förbättring i taxeringshänseende.

Vid sistlidet års riksdag, då man i sammanhang med lösandet af försvarsfrågan måste söka utvägar för fyllandet af de genom denna frågas afgörande väsentligt ökade statsutgifterna, var man i båda kamrarna ense om att fylla de nya behofven i främsta rummet på den direkta beskattningens väg, och bland de nya beskattningsprinciper, som chefen för finansdepartementet ansåg för ändamålet böra vinna tillämpning, var äfven obligatorisk sjelfdeklaration. Något förslag här- om väcktes emellertid icke af Kongl. Maj:t i Riksdagen, men skedde detta genom enskild motion, och på bevillningsutskottets hemställen beslöto nu *båda* kamrarna enhälligt att, under förklaring, det Riksdagen anser obligatorisk sjelfdeklaration böra införas till ledning för den direkta beskattningen, i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes, efter utredning af frågan, låta för Riksdagen framlägga förslag till författningsbestämmelser angående deklara-tions-skyldighet.

Af hvad som nu blifvit anfördt torde med all önskvärd tydlighet framgå, hurusom den herskande obenägenheten mot obligatorisk sjelfdeklaration endast småningom gifvit vika för en allt allmännare åsigt om dess behöflighet i och för en effektivare och rättvisare, direkt beskattning. Denna åsigt har emellertid genom omständigheternas makt nu principiellt tillkämpat sig fullständig seger, och man är fullt på det klara med, att ju större belopp, som skall genom direkt beskattning uttagas, desto angelägnare är det, att inkomsttaxeringen blir möjligast riktig och så litet som möjligt godtycklig och nyckfull.

Afgjord är emellertid saken ingalunda härmed. Från tvångsdeklarationens principiella antagande till dess varaktiga och tillfredsställande användning i praktiken är steget ännu icke taget. De mer än 40 år, frågan varit stäld under debatt, visa noggsamt, huru svårt den haft att arbeta sig fram till enhälligt erkännande inom Riksdagen, och otvifvelaktigt beror grundsatsens införande i bevillningsförordningen på den omfattning, de former och de vilkor, hvarunder detta kommer att ske.

En stötesten, och detta måhända den största och svåraste, som principen om obligatorisk själfdeklaration måste söka undanröjja, innan den kan påräkna att med fullt förtroende mottagas af allmänheten såsom lag, är den tidt och ofta framhållna, under nuvarande förhållanden rådande osäkerheten i afseende på deklarationernas hemlighållande. För samtliga näringsidkare måste det vara af största vikt, att de af dem lemnade uppgifterna icke blifva kända af flera personer, än som är oundgängligen nödvändigt, och framför allt, att de icke blifva tillgängliga för konkurrenter, hvarigenom de skulle blifva en välkommen ledning för utrönande af detaljerna i deras affärsverksamhet. Visserligen äro taxeringsmyndigheternas medlemmar ålagda tystnadspligt, och brott deremot är belagdt med ansvar. Detta är dock, i betraktande af nuvarande taxeringsmyndigheters sammansättning och deras medlemmars talrikhet, icke nog, ty just bland deras ledamöter kan deklaranten hafva sina svåraste konkurrenter, och för öfrigt i ju flera händer en hemlighet befinner sig, dess mindre är säkerheten för, att den icke småningom silar ut utan att någon viss man därför kan tagas för hufvudet. Deras antal, som ega att taga del af deklarationens innehåll, bör alltså inskränkas till det minsta möjliga. Så har ock förordats af 1895 års komité i kongl. propositionen 1897 och i kommunalskattekomiténs förslag. Tryggast vore helt visst, att granskningen af deklarationerna anförtroddes åt endast vederbörande nämnds ordförande och kronombudet, hvilka sedan hade att åt nämnden i dess helhet lemna den redogörelse för de granskade uppgifternas innehåll, som för taxeringen vore oundgängligen erforderlig.

Hvilka bestämmelser man än i bevillningslagstiftningsväg må vidtaga, är dock icke tillräckligt sörjdt för sekretessen, så länge en hvar med tryckfrihetsförordningen i hand kan fordra rätt att offentliggöra afgifna inkomstdeklarationers innehåll. Ett nödvändigt komplement till hvad i en blifvande bevillningsförordning kan varda i detta stycke stadgadt, måste således blifva ett tillägg till tryckfrihetsförordningen, hvarigenom inkomstdeklarationer undantagas från sådana skrifter, som få offentligt delgifvas, något, som ju hittills också alltid blifvit framhållet, då förslag om införandet af deklarationstvång bragts å bane.

Öfvertygad om, att åtgärder redan nu böra vidtagas för den viktiga frågans lösning, anser jag det därför vara af nöden, att Riksdagen före utgången af innevarande treårsperiod antager såsom hvilande den erforderliga grundlagsändringen under förutsättning, att Kongl. Maj:t för Riksdagen framlägger förslag till bevillningsförordning, grundad på principen om obligatorisk själfdeklaration. Skulle under denna riksdag

grundlagsändringen ej antagas såsom hvilande, blir den oundvikliga följden, att stöttestenen förblifver liggande ännu åtminstone för en tid af fyra år, ty ett uppskjutande är ju liktydigt med frågans förhalande öfver nästa treårsperiod.

På det att största möjliga trygghet måtte beredas för hemlighållandet af deklARATIONERS innehåll, vågar jag därför föreslå,

att Riksdagen måtte såsom hvilande i grundlagsenlig ordning antaga följande tillägg till 2 § 4 mom. af Kongl. Maj:ts och Riksens Ständers fastställda tryckfrihetsförordning:

4:o. I grund af hvad — — — — —
— — — — — styrkande af sjelfva hufvudsaken. Att ingen må tillåtas att, i andra fall och i annan mån än allmänna lagen och gällande författningar utstaka, utan deklARANTENS medgifvande meddela eller till tryck utlemna inkomstdeklARATIONER till taxeringsmyndigheter. Den häremot bryter straffes efter allmän lag och särskilda stadgar.

Stockholm den 18 januari 1902.

Hj. Sjövall.